

รู้จากทำ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “สอบถามแนวทางปฏิบัติ”

กราบเรียนหลวงพ่อกี่เคารพ การที่เราหนีทุกข์มาจับความดับจะเป็นอุปาทาน หรือก่อให้เกิดภพชาติต่อไปหรือไม่ครับ การจดจำอย่างหนึ่ง การละสิ่งที่จดจำอย่างหนึ่ง ทำอย่างไรจะถึงที่สุดแห่งความสงบครับ

ตอบ : “กราบเรียนหลวงพ่อกี่เคารพ การที่เราหนีทุกข์มาจับความดับจะเป็นอุปาทานใหม่”

การที่เราจะหนีทุกข์ โดยความเป็นจริง ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ พอละเสร็จแล้วเกิดนิโรธ นิโรธเกิดจากมรรค ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ สมุทัยควรละ แต่เราคิดกันเองในใจว่า หนึ่ง การหนีทุกข์ไป เราจะหนีทุกข์มาจับที่ความดับ

ถ้าจับที่ความดับนะ เกิดดับๆ จับที่ความดับเพื่อจะไม่ให้มีความทุกข์ไป เรา จะหนีจากทุกข์ เราหนีจากทุกข์ เราจะหนีไปไหนละ เราจะหนีไปไหน

ความจริงเราเข้าใจผิด เราเข้าใจผิดว่าสิ่งที่เราเผชิญอยู่นี้เป็นความทุกข์ แล้ว เราจะหนีมันไปเลย เราจะหนีไปเลย เราจะหนีไปไหน เราจะหนีความทุกข์ไปไหน ในเมื่อยังมีตัวตนเราอยู่ ความทุกข์มันมีที่อยู่ที่อาศัย ถ้าความทุกข์มันมีที่อยู่ที่อาศัย สิ่งที่เราทุกข์ๆ มันเป็นวิบาก มันเป็นวิบากคือมันเกิดแล้วไง มันเกิดมาเป็นผลแล้ว ผลคือความทุกข์ไป

แล้วเราจะหนีทุกข์ หนีทุกข์แล้วเหตุมันล่ะ เหตุให้เกิดทุกข์มันอยู่ที่ไหน เหตุให้เกิดทุกข์เรายังไม่รู้ว่ามันเกิดอยู่ที่ไหน แล้วเราบอกว่าเราจะหนีทุกข์ นี่ความเข้าใจผิด ไง ความเข้าใจผิด

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ เราฟังของเรา เราฟังของเรา เราว่าเราเข้าใจของเรา ถ้าเราเข้าใจของเรา เราเข้าใจของเราแล้วเราจะทำตามนั้น ทำตามความเข้าใจ

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ฟังธรรมเป็น ฟังธรรมไม่เป็น ถ้าฟังธรรมเป็นนะ มันจะฟังเป็นสตีป มันเป็นระดับขึ้นมาเลย อย่างเช่นเวลาหลวงตาท่านพูดถึง หลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการ ถ้าหลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการนะ ท่านเทศน์ถึงความสงบของใจเลย ถ้าเทศน์ความสงบของใจใช่ไหม

แต่ทางปริยัติเขาบอกว่ากรรมฐานเทศน์ผิด กรรมฐานเทศน์อะไรก็ไม่รู้ ธรรมดาเขาต้องเทศน์เรื่องศีลก่อน ต้องให้คนเข้าใจเรื่องศีล ถ้ามีศีลแล้วมันถึงจะทำสมาธิ พอมีสมาธิแล้วเราถึงจะเกิดปัญญา

แล้วเวลากรรมฐานเราส่วนใหญ่แล้วเรื่องศีลไม่ได้พูดถึง ไม่ได้พูดถึงในแง่อะไร ในแง่ที่ว่า ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ อธิบายศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตา อทินนา อธิบายที่ละเอียด

แต่โดยพระกรรมฐาน โดยที่ครูบาอาจารย์นักปฏิบัติเรานี้ เราก็บอกว่า ในเมื่อมนุษย์มีศีล ๕ เป็นพื้นฐานของมนุษย์ไง มนุษย์มีศีล ๕ อยู่แล้ว ถ้าบวชเป็นพระ พระศีล ๒๒๗ คือศีลมันสมบูรณ์แล้ว ถ้าไม่สมบูรณ์จะเป็นชาวพุทธอย่างไร

ในวงกรรมฐานเขาบอกว่าศีลมันเป็นปกติของใจ ใจของชาวพุทธมันมีศีล ๕ เป็นพื้นฐาน ทุกคนจะมีศีล ๕ ใช่ไหม เพราะเราเป็นชาวพุทธใช่ไหม เป็นพุทธมามกะต้องมีศีล ๕ มีศีล ๕ ถ้ามาบวชพระ ใครเป็นนักปฏิบัติก็มีศีล ๘ ถือศีล ๘ ไง เพราะอะไร เพราะไม่กินข้าวเย็น ถือศีล ๘ พวกนี้มีศีล ๘ อยู่แล้ว สามเณร สามเณรก็มีศีล ๑๐ พระก็มีศีล ๒๒๗ ศีลเป็นความปกติของใจ เป็นพื้นฐาน ศีลเป็นพื้นฐานของชาวพุทธควรรู้

ถ้าเป็นชาวพุทธต้องรู้เรื่องศีล เป็นชาวพุทธต้องมีศีลมีธรรม มันเป็นพื้นฐาน อยู่แล้ว ฉะนั้น พระกรรมฐานส่วนใหญ่แล้วจะไม่อธิบายว่าศีล ๕ คือไฉน ศีล ๘ คือไฉน ศีล ๑๐ คือไฉน ศีล ๒๒๗ คือไฉน ไม่อธิบาย เพราะถือว่าของรู้ๆ กันอยู่แล้ว เหมือนชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธ เราเคารพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เราก็มีรัตนตรัย จะต้องอธิบายถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์อีกไหม เพราะพื้นฐานเรา รู้แล้ว

แต่นักปฏิบัติอยากรู้เรื่องการปฏิบัติ อยากรู้ว่าทำอย่างไร กรรมฐานเราอยาก รู้ว่าทำอย่างไร ทำอย่างไรถึงจะมีสมาธิ ทำอย่างไรถึงเกิดปัญญา

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่มีท่านเทศนาว่าการ ท่านเทศน์ถึงความสงบเลย การทำสมาธิ การทำความสงบของใจ ที่นี้พอการทำความสงบของใจบีบ ใจมันมีกิเลส พอทำความสงบของใจ เวลาถ้ากิเลสมันรุนแรง กิเลสมันดิ้นรน มันก็บอกมันก็มี ความทุกข์ ความยาก เวลากิเลสมันนุ่มนวลใช้ใหม่ มันบอกนี่เป็นสมาธิ ปล่อยหมดแล้ว ว่าง...มันไม่เป็นสมาธิเลย ไม่ใช่สมาธิ นี่เวลากิเลสมันบังงา กิเลสเข้ามาสวมรอยไป

เวลาเราฟุ้งซ่าน เรารู้ว่าเราฟุ้งซ่านเลย เวลาสบายใจ สบายใจเป็นสมาธิใหม่ นี่ไง โลกเขาทำกันอย่างไร ที่โลกเขาทำกันอย่างไรเพราะอะไร เพราะขาดผู้นำ เพราะขาดผู้นำที่รู้จักจริง ขาดผู้นำที่ปฏิบัติแล้วมีความจริงขึ้นมาจากใจ เพราะความจริงมันต้อง ขึ้นมาทั้งนั้นนะ

เงินทองนะ เงินทองเป็นสมบัติสาธารณะ เงินทอง เงินคงคลัง เงินในธนาคาร ชาติเป็นของประเทศไทย มันเป็นของสาธารณะ แต่ถ้าเงินทองของเรา เราทำมาหากินของเรา เราทำหน้าที่การงานของเรา เราได้เงินทองมา เงินทองนี้เป็นของเรา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราศึกษาๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เท่านั้นนะ ที่ชาวพุทธๆ ที่รู้ๆ นี้รู้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมสาธารณะทั้งนั้นนะ มันไม่มีอยู่จริงใจ ถ้าไม่มีอยู่จริงแล้วเป็นสมาธิได้อย่างไร

มนุษย์มีสมาธิ มนุษย์มีสมาธิเพราะอะไร เพราะสมาธิของปุถุชน เวลาปฏิบัติ ปุถุชน ถ้าคนขาดสมาธิก็โรงพยาบาลบ้าไป เด็กสมาธิสั้น เด็กสมาธิสั้น สมาธิยาว

สมาธิดี เด็กสมาธิดี ๆ เด็กจะมีการศึกษาที่ดี เด็กที่ไอคิวสูง ๆ ส่วนใหญ่พวกนี้มีสมาธิ
มั่นคง สมาธิดี สมาธิดีมันก็เป็นของปุถุชน ของเรื่องโลก ๆ ของนักวิทยาศาสตร์

แต่ถ้าจะปฏิบัติแล้ว ปุถุชน กัลยาณปุถุชน นักปฏิบัติเขาจะรู้เลยว่าปุถุชนคน
หนา หนาอย่างไร หนาเพราะอะไร อะไรก็ไม่ได้ไง เสียงตึ๊งตึ๊งนินทา เสียงลม เสียงแดด
มันโกรธเขาไปหมดแหละ นี่ปุถุชน กัลยาณปุถุชนมันเป็นเรื่องธรรมชาติ

พายุรุนแรง เวลาภัยแล้ง เวลาพายุฤดูแล้ง เวลาเกิดเฮอริเคน เวลาเกิดพายุ
มันหน้าของพายุ เรารู้ เราก็ก้าวใจได้ แต่เราก็กเสียใจนะ ถ้ามันทำลายทรัพย์สินของ
เรา เราก็กเสียใจ แต่เรารู้ เราเข้าใจได้ นี่เวลาพายุมันรุนแรง สิ่งของมันพัดขึ้นมามัน
ทำลายเราหมดเลย แต่เวลามันไม่เกิดพายุขึ้นมามันทำอะไรต่อ

ปุถุชน กัลยาณปุถุชน นักปฏิบัติเขารู้ ฉะนั้น หลวงปู่มั่นเวลาเทศนาว่าการ
ทำจนถึงให้ทำสมาธิก่อน ที่นี้การทำสมาธิก็ตรงนี้ ตรงที่ว่า เวลาทำสมาธิไปแล้ว ไม่ใช่
เราทำสมาธิแล้วได้สมาธิไง เหมือนเราทำอาหารหรือเราทำงาน ถ้าเราทำงาน มันเป็น
วัตถุ อย่างเช่นเราจะสร้างโต๊ะสร้างเตียง มันเป็นไม้ ไม้เราเลื่อย เราตัดเพื่อให้มันได้
ขนาด แล้วเราประกอบขึ้นมาเป็นโต๊ะเป็นเตียงได้ทั้งนั้นนะ เพราะมันไม่มีชีวิต ขนาดไม่
มีชีวิตนะ เราจะต้องมีฝีมือ ถ้ามือไม่ถึงทำแล้วมันไม่ได้ศูนย์ มันไม่สวย มันไม่ถูกต้องดี
งาม นี่ขนาดเรื่องของวัตถุนะ

แล้วจิตใจละ จิตใจที่ทำความสงบ เพราะอะไร เพราะจิตใจมันมีกิเลส
สิ่งมีชีวิตมันมีแรงต่อต้าน วัตถุธาตุมันไม่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตเราจะมาประกอบเป็นชิ้น
เป็นอันทุกอย่าง เราจะต้องมีฝีมือ เพื่อความเรียบร้อย เพื่อความสวยงามของมัน

แต่ถ้าเวลาเราทำสมาธิ จิตมันมีชีวิต จิตนี่มีชีวิต เพราะมันมีชีวิต มันเป็นธาตุรู้
ธาตุรู้แล้วมันมีวิชาด้วย มันมีกิเลสคอยกระตุ้นด้วย

ฉะนั้น ทำไมบอกว่า ทำสมาธิก็ทำสมาธิไปเลย ทำสมาธิก็เหมือนกับเรา
ประกอบเป็นโต๊ะเป็นเตียง มันเป็นวัตถุขึ้นมา เราก็กัดให้มันได้ฉาก ตัดให้มันได้ส่วน
ของมัน เราประกอบมันก็จบ ทำสมาธิก็ทำสมาธิ ก็ตั้งสมาธิขึ้นมาก็จบ นี่เป็นความคิด
ของโลกไง

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นะ ที่หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ถึงทำความสงบของใจ ทำสมาธิก็เพราะเหตุนี้ไง ท่านรู้ว่ากิเลสมันต่อต้านอย่างไรใด กิเลสมันมีเล่ห์กลอย่างไรใด กิเลสมันมีเล่ห์กลของมัน มันขุดหลุมพรางของมัน มันใช้แรงอนของมันจะทำให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอด ฉะนั้น เวลาเราปฏิบัติ เราถึงไม่รู้จักมันไง

พอเราไม่รู้จักมัน ครูบาอาจารย์ท่านสอนทำความสงบของใจ ท่านจะบอกถึงเล่ห์กลของมัน ให้เรามั่นคง เรามีความเพียรของเรา เราทำของเราตามความเป็นจริงของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราจะได้รสชาติของสัมมาสมาธิ เราจะได้รสชาติของความสงบ รสชาติของความสงบคือความสุข

เห็นไหม มันทำความสงบมันทำอย่างนั้น ต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบแล้ว พอใจสงบแล้วให้หัดใช้ปัญญา หัดใช้ปัญญา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง การเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง สติปัฏฐาน ๔

เราพูดกันปากเปียกปากแฉะ “ปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔” มันมีแต่ชื่อ มันไม่มีความจริงหรือ ความจริงมันไม่มี ไม่มีความจริงอยู่เลย

ถ้ามีความจริงนะ จิตมันสงบแล้วจิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ขนพองสยองเกล้า การเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงนะ โอ้โฮ! ขนพองสยองเกล้าเลย มันเหมือนกับเรา เรากินต้มยำ ต้มยำรสชาติมันจะเผ็ด รสชาติมันจะเผ็ด มันไม่เหมือนกับแกงจืด รสชาติมันแตกต่างกันไป

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบแล้วมันมีรสชาติของมัน มันรู้ของมัน รสของธรรม ๆ มันต้องมีของมัน ถ้าจิตมันสงบ ถ้าจิตสงบแล้วไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง อันนั้นถึงจะเป็นการใช้ปัญญา ปัญญาทางปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติเขาทำกันที่นี้ ถ้าทำที่นี้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงท่านจะสอนที่นี้

ที่นี้บอกว่า นี่คำถามไฉน คำถามว่า “เราจะหนีทุกข์” แน่ะ! “เราจะหนีทุกข์” คิดเอาเอง “เราจะหนีทุกข์”

จะเอาจรวด จรวดที่มันมีพลังงานมากขนาดไหน ดูลิ เขาไปอวกาศ เขาใช้แรงขับจากจรวดให้พ้นจากแรงโน้มถ่วงออกไป ไฉนเราจะหนีทุกข์ เราจะใช้กำลังของจิตเท่าไรจะวิ่งหนีมันให้พ้น ให้พ้นจากทุกข์ เอ็งทำอย่างไร ทำอย่างไรละ

เราถึงว่า เขาสอบถามแนวทางปฏิบัติ นี่ก็ตอบในแนวทางปฏิบัติ เดี่ยวจะมีปัญหาอันไฉน

ไม่มีปัญหา เวลาที่เขียนมา เวลาเราตอบไปแล้วเดี๋ยวเขาจะเขียนมาใหม่ “หลวงพ่อกับใจผิด ผมไม่ได้มีความหมายอย่างนั้น”

แต่นี้ตอบตามตัวอักษรไฉน “การที่เราจะหนีทุกข์ซึ่งมาจับความดับ ถือเป็นอุปาทานหรือไม่”

เป็นอุปาทานอยู่แล้ว มันเป็นอุปาทานอยู่แล้ว มันไม่เป็นความจริงเลย เพราะเราจะหนีจากทุกข์ เราจะหนีจากทุกข์โดยความเข้าใจของเราไฉน

แต่ในครูบาอาจารย์ที่ท่านสอนแนวทางปฏิบัติท่านบอกให้ทำ
ความสงบของใจเข้ามา พอใจมันสงบแล้วมันไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นธรรมคือสังขารธรรมสิ่งที่เกิดขึ้น สังขารธรรมอารมณ์ความรู้สึกเป็นธรรมารมณ์ อารมณ์ความรู้สึก รู้สึกดี รู้สึกชั่ว เวลาจิตมันสงบแล้วมันไปจับต้องได้แล้วมันออกมาแยกแยะนั้นนะ นี่วิธีการที่เราจะปลดเปลื้องทุกข์ เราจะเปลื้องทุกข์ เราจะพ้นออกจากทุกข์ พ้นออกจากทุกข์มันต้องใช้สติปัญญา

นี่ใช้คำไฉน คำเขียนเขียนมาอย่างนี้ “การที่เราจะหนี เราจะหนีทุกข์” อย่างนี้เขาเรียกว่านักหลบ

เวลาเราต่อสู้อยู่ ดูลิ ครูบาอาจารย์ท่านสอนเรื่องการภาวนานะ ท่านบอกให้เป็นนักรบ นักรบจิตสงบแล้วให้เผชิญกับเวทนา ให้เผชิญกับกาย ให้เผชิญกับจิต ให้เผชิญ

กับกรรม ให้เผชิญกับความเป็นจริง ให้เผชิญหน้ากับมัน ให้เผชิญหน้ากับมันแล้ว แยกแยะกับมัน ต่อสู้กับมัน แยกแยะมันให้เข้าใจ ให้เป็นไตรลักษณ์ ให้มันแปรสภาพ ให้เรารู้ให้เราเห็น นี่คือวิปัสสนา

แต่ถ้าเจอเวทนามากก็หลบเลย หลบเข้าพุทโธ เจอกาย เจอกายก็เข้าสู่สมาธิ เจออะไรก็เข้าสู่ความสงบหมดเลย ไม่ต่อสู้สิ่งใดเลย มันก็สบาย เวลาเราเข้าสู่ความสงบมันก็โล่งนะ โล่ง อู้ย! ว่างหมดเลย สบายหมดเลย...นี่ก็หลบ

ครูบาอาจารย์บอกว่า การหลบ การหลบกิเลส การหลบการหลีกเลี่ยงไม่ใช่แนวทางปฏิบัติ การหลบการหลีกเลี่ยงไม่ใช่ความจริง ความจริงคือการเผชิญหน้า เข้าไปเผชิญหน้าประหัตประหารกัน ต่อสู้กัน แยกแยะกันด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าแยกแยะกันด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยกำลังของสมาธิ ด้วยกำลังของปัญญา มันจะเกิดเป็นมรรค เกิดเป็นมรรคคือมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ สติชอบ ระลึกชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมเข้าไปแยกแยะ พอแยกแยะมันก็เกิดสัจจะ เกิดสัจจะเกิดความจริง เกิดสัจจะความจริงตรงไหน เกิดสัจจะความจริง เห็นใหม่ ไตรลักษณ์ะ พระไตรลักษณ์ที่เราต้องการกันอยู่นี้ พระไตรลักษณ์ที่เราอยาก رؤ้อยากเห็นกันอยู่นี้

เราอยาก رؤ้อยากเห็นเราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไตรลักษณ์คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ความเป็นอนัตตาคือไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์เป็นอย่างไรละ ไตรลักษณ์ก็จินตนาการ ไตรลักษณ์ก็เป็นสารคดี ไตรลักษณ์ก็เราสร้างขึ้น ไตรลักษณ์ก็ไม่ใช่ความจริง

แต่ถ้ามันเป็นความจริง จิตสงบแล้วจับกาย จับเวทนา จับจิต จับกรรมตามความเป็นจริง แล้วแยกแยะมัน แยกแยะมันถ้ากำลังมันพอนะ เวลาถ้าเห็นกายนะ พิจารณาหายไปมันจะแปรสภาพนะ แปรสภาพละลายไปต่อหน้า ถ้าเกิดเป็นไฟ ไฟจะเผาไปต่อหน้า มันอยู่ที่มุ่มมอม มุ่มมอมคือจริตนิสัยคนมีอำนาจวาสนา

พอมันทำลายไปต่อหน้า เหมือนของเรา เราหวังอะไร เช่น เพชร ใครได้เพชรเม็ดใหญ่ๆ ทุกคนก็ปรารถนา แล้วเพชรมันละลายเหมือนน้ำแข็ง เราตกใจไหม เรามีเพชรอยู่ เพชร อู้ย! ราคาเป็นหมื่นๆ ล้านเลย เพราะเรารู้เราเห็นตามความเป็นจริง

ของเรา คนอื่นไม่เห็นไม่สำคัญ จิตเราเห็น แต่เราพิจารณาไปๆ เพชรมันละลายลง มันละลายแบบน้ำแข็ง น้ำแข็งมันละลายจนหมดไปเลย นี่ไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์คือการแปรสภาพ

แล้วไตรลักษณ์ของคนอื่นก็เป็นไตรลักษณ์ของคนอื่น ไตรลักษณ์ของเรา เรารู้เราเห็น เพราะอะไร เพราะกิเลสของเรา จิตของเรา ความหมักหมมของเรา ความวิตกกังวลของเรา ความยึดมั่นถือมั่นของเรา เวลามันละลายลงเป็นไตรลักษณ์ให้เราเห็น มันพังเลย นี่คือการสอนจิต นี่เห็นไตรลักษณ์อย่างนี้ พอเห็นแล้วมันพังไม่ได้ เห็นไหม กายก็พังไม่ได้ เวทนาจึงพังไม่ได้ จิตก็พังไม่ได้ ธรรมก็พังไม่ได้ มันไม่มีอะไรพังได้เลย มันย่อยสลายไป มันสลายไปต่อหน้า นี่เกิดไตรลักษณ์ นี่คือปัญญา ปัญญาอย่างนี้ แล้วพอมันเข้าใจแล้วมันจะมีทุกข์อยู่ไหม พอมันเข้าใจแล้วมันจะไปยึดมั่นถือมั่นไหม พอมันไม่ยึดมั่นถือมั่นมันจะไปเกี่ยวข้องกับอะไรไหม

เพราะมันละลายต่อหน้าเรา นี่การใช้หนี้ไง เวลามันมีมูลหนี้ต้องใช้มูลหนี้ หนี้ก็คือกิเลสไง แล้วมันละลายต่อหน้า มันย่อยสลายไปต่อหน้า ไอ้คนที่เห็นมันจะทำอย่างไร ไอ้คนที่เห็นมันจะทำอย่างไร

เห็นนะ เห็นอาการทั้งหมดเลย แต่เวลาเป็นจริงขึ้นมา จิตมันเป็นจริง มันสามารถมันคายสักกายทิฏฐิ ทิฏฐิความยึดมั่นถือมั่น จิตได้สำนึกที่มันผูกพันนะ มันสามารถมันคาย มันต้องมีเหตุมีผลน้ำหนักพอกันมันถึงจะสารถคายออกได้ น้ำหนักของปัญญา

น้ำหนักของมรรคมันไม่พอกัน มันสารถคายมันคายไม่ได้หรอก ถ้ามันคายไม่ได้ ถ้ามันอย่างสูงสุดมันก็เป็นตังคปทาน คือมันปล่อยวางชั่วคราวๆ เราก็กาวนาต่อเนืองไป

นี่พูดถึงการหนีทุกข์ไง เขาเขียนมาอย่างนี้จริงๆ “สอบถามแนวทางปฏิบัติ
ครับ”

“การที่เราจะหนีทุกข์ เราไปจับซึ่งความดับ”

ไปจับซึ่งความดับ ความดับคือมันดับลง มันดับมานี้มันเป็นอนาคตด้วย
เพราะมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เกิดขึ้นเป็นต้นน้ำ ตั้งอยู่คือกลางน้ำ แล้วมันดับไป
ที่นี้มันเกิดขึ้น มันอยู่กลางน้ำ เราก็ปรารถนาถึงการดับไป การดับไปเพราะเราคิดว่า
ดับแล้วมันจะไม่เกิด ดับแล้วจะไม่มีไ้ แต่มันเป็นวงจรนะ พอดับแล้วก็ไปเกิดอีก พอ
ดับแล้ว ความคิดดับไปเดี๋ยวก็เกิดอีก มันดับไม่ได้หรอก

แต่เราไปถอน ถอนสักกายทิฏฐิ ถอนต้นเหตุเลย ถอนสิ่งที่มันจะเกิด มันจะ
ตั้งอยู่ มันจะดับไป เราถอนตรงนั้นเลย กลับไปถอนตรงนั้น นี่คือการดับทุกข์

ถ้าการหนีทุกข์ไม่มี มีแต่การดับทุกข์ การดับทุกข์ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควร
ละ ทุกข์ควรเผชิญหน้า ทุกข์ควรกำหนด คำว่า “ทุกข์ควรกำหนด” ทุกข์ต้องกำหนด ทุกข์
ต้องเผชิญหน้า

เราเจอฝรั่ง ฝรั่งเขาบอกว่าเขาอยู่มหาโยน เขาบอกว่าเขาสุขนิยม เถรวาทนี้
ทุกข์นิยม ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป ทำไมต้องทุกข์ล่ะ

เราบอกไม่ใช่ นี่คือสัจจะนิยม

เขาบอกเขาสุขนิยม สุขนิยมมันอยู่ที่ไหน มันมีสุขนิยมอยู่ที่ไหน เรา
เคลิบเคลิ้มไป เราก็มองว่าเป็นความสุขนะสิ แต่ความจริงมันเป็นความทุกข์ทั้งนั้นนะ

ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ ทุกข์ดับไป นี่เป็นสัจจะนิยม นี่เป็นอริยสัจ นี่เป็นความ
จริง เพราะเราจะปฏิบัติธรรม เราต้องเผชิญกับความจริง เราต้องการหาความจริง เรา
จะต้องหาจิตจริงๆ ของเรา สัมมาสมาธิเข้าไปเผชิญกับสติปัญญา ๔ ตามความเป็น
จริง ตามความเป็นจริง มันเป็นทุกข์จริงๆ พิจารณาจริงๆ เป็นทุกข์จริงๆ มันสำรอก
มันคายทุกข์ออกไปจริงๆ มันคายทุกข์เพราะอะไร มันคายทุกข์เพราะมีสมุทัย เพราะ
มันโง่ เพราะมันไม่เข้าใจมันถึงได้ทุกข์ เพราะมันเห็นแตกต่าง เห็นแตกต่าง ยึด

แตกต่างกัน บรรณานาแตกต่างกัน ตัณหาใจ บรรณานาให้อยู่กับเรา บรรณานาให้เป็นแต่ความสุข บรรณานาความพอใจ มันบรรณานา แล้วมันจริงไหมละ

แต่ถ้ามันเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เพราะมันจริง ๆ มันทุกข์จริง ๆ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะสมุทัย ตัณหา ความต้องการ ความบรรณานา ความผลักไส มันเป็นตัณหา แล้วเราพิจารณาทุกข์เข้าไปแล้วเห็นมันแปรสภาพต่อหน้า ไตรลักษณ์มันแปรสภาพต่อหน้า พอมันเห็นต่อหน้ามันก็ไม่มีตัณหา เพราะตัณหาความเข้าใจผิดอยากให้อสมความบรรณานา แล้วพอมันเห็นจริง มันไม่มีอะไรสมความบรรณานาจากไตรลักษณ์ จากสังขธรรม จากมรรค จากมรรคคือจากปัญญา จากภาวนามยปัญญา จากธรรมจักรที่มันรู้เห็นตามความเป็นจริง ความจริงมันเป็นแบบนี้

แต่โดยปกติความสำนึกของเรามันเป็นสมุทัย ความสามัญสำนึกของมนุษย์มันเป็นเรื่องสมุทัย เรื่องความต้องการ เรื่องตัณหา เรื่องความบรรณานา เรื่องอยากให้อสมความบรรณานา อันนี้เป็นสมุทัย

ทีนี้มันเป็นสมุทัย มันเป็นสมุทัยมันถึงเกิดทุกข์ แล้วเราพิจารณาของเราตามความเป็นจริงขึ้นไปแล้ว พิจารณาความจริง มันเห็นตามความเป็นจริงแล้ว มันเป็นไตรลักษณ์ เป็นพระไตรลักษณ์ ลักษณะญาณ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปต่อหน้า

พอต่อหน้า มันเกิดเพราะอะไรละ เกิดเพราะศีล เกิดเพราะสมาธิ เกิดเพราะปัญญา มันไม่เกิดเพราะอย่างอื่นเลย มันไม่ได้เกิดเพราะพระไตรปิฎก มันไม่ได้เกิดเพราะพระพุทธเจ้าสอน มันไม่ได้เกิดเพราะอะไรเลย มันเกิดเพราะเราทำจริง

เราทำจริง เรารู้จริง เรารู้จากการกระทำของเรา เรารู้จากความเห็นของเรา ถ้ารู้จากความเห็นของเรา จิตใจที่รู้จากความเห็นของเรา มันสำรอกมันคายออกไปจากใจของเรา มันขาดไปแล้ว จะต้องไม่มีใครบอกใหม่ จะต้องไม่มีใครมาสอนใหม่ มันเป็นความจริง นี่ปัจเจกตั้งใจ สันติภูริโก ที่หลวงตาท่านบอกว่าพระพุทธเจ้ายกให้สันติภูริโก ยกให้รู้

ตามความเป็นจริงในใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะ
ประกาศไว้กับความรู้จริง เป็นสันติภูฏิกโก สันติภูฏิกโก ผู้ที่มารู้จริง ผู้ที่
รู้จริง แล้วผู้ที่มารู้จริงมันไม่ใช่รู้จำ

แต่ในปัจจุบันนี้เรารู้จำ พอรู้จำขึ้นมาแล้วเราก็มีปัญญา เราก็หาทางออกกัน
มันถึงเขียนมาอย่างนี้ไง เพราะคำเขียนมาอย่างนี้เหมือนครั้งที่แล้วเลย เขาเขียนว่า
เกิดดับ ๆ เราก็บอกว่าเล่นปฏิบัติธรรม

เขาเขียนมาใหม่เลย เขาบอกเขาไม่ได้เล่นนะ เขาทำจริง ๆ อันนี้ซำรอยเลย
อันนี้บอกว่าเราจะหนีทุกข์ คำว่า “หนี” คือนักหลบ หนีคือการหลบ เรากู้หนียืมสินเขา
แล้วเราหนีหนี เราไม่ใช่หนี เราหนีไปเลย เราจะใช้หนีเขาได้ไหม เราจะพ้นจากเป็นหนี
ไหม ไม่มีทาง

เรากู้หนียืมสินมาแล้วหนีไป หนีไป เราก็กู้หนีไป เราหนีไป เราหนีหนี เราก็กู้หนี
กรรมกับเจ้าหนี้มันไปทุกภพทุกชาติ ชาติปัจจุบันนี้เราไม่ใช่ เราก็กู้หนีไปใช้ชาติต่อ ๆ
ไป เพราะเราไปกู้หนียืมสินแล้วเราหนีหนี

นี่ก็เหมือนกัน ใช้คำว่า “หนี” ใช้คำว่า “หนี” คือหลบ กรรมฐานเรา กรณีนี้ถ้า
เป็นครูบาอาจารย์นะ ท่านเอาตายเลย ท่านเอาตายหมายความว่า อย่างนี้ถ้าพูดถึงในวง
ปฏิบัตินะ เขาบอกว่าเป็นมิจฉาทิภูฏิกโก ภูฏิกโกคือความเห็นผิด เห็นว่าเราหลบหนี เราหลีกเลี่ยง
หนีไปแล้วเราจะพ้นจากเขา แต่ในสัจจะในการปฏิบัติมันเป็นไปได้ เราเป็นคนทุกข์
คนยาก เราได้สร้างหนี้สร้างสินไว้เยอะ เราก็กู้หนีปฏิบัติด้วยความทุกข์ความยาก
จะต้องใช้ต้องจ่ายจนกว่าจะหมดจากหนี้หนี้ บางคนเขาเป็นหนี้เล็กน้อย เขาเป็นหนี้ที่
เบาบาง เขามาปฏิบัติของเขา เขาก็ใช้หนี้เวรหนี้กรรมของเขาแค่ส่วนเบาบางนั้น เขา
ถึงปฏิบัติง่ายง่าย

อย่างเช่นเรา เราเป็นคนสร้างเวรสร้างกรรม สร้างหนี้ไว้มหาศาลเลย แล้ว
เราจะมาปฏิบัติ เราต้องใช้เวรใช้กรรม ใช้หนี้ของเรา อดนอนอดอาหารสมบุกสมบัน
ขนาดไหน ใช้เข้าไปเรื่อย ๆ จนกว่าเราจะใช้หนี้ของเราหมด พอหมดขึ้นมามันก็จะ
เป็นไตรลักษณ์ พอถึงไตรลักษณ์แล้ว มันसारอกมันคายหมดแล้วคือจบ

นี่ไง ถึงว่าพันธุกรรมของจิตๆ การสร้างเวรสร้างกรรมมาแต่ดวงจิตไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน ในวงปฏิบัติเรา ครูบาอาจารย์ท่านถึงแก่อิจิตแต่ละดวงๆ ไม่เหมือนกัน ไม่มีสูตรสำเร็จ

เราถึงไม่ยอมรับในสิ่งที่เขาสอนเป็นสูตรสำเร็จ เห็นไหม เวลาปฏิบัติต้องทำให้เหมือนกัน แต่เวลาบอกว่าไม่มีสูตรสำเร็จ ทำไมเราบอกพุทโธล่ะ

พุทโธนี่เป็นเบสิก พุทโธ คนเราก่อนจะลงเล่นกีฬา เขาต้องฟิต มีความฟิตให้ร่างกายแข็งแรง พุทโธเป็นแค่ทำจิตให้เข้มแข็งเท่านั้นเอง มาพุทโธๆ ให้จิตเข้มแข็ง จิตมีสมาธิ จิตมีหลักมีเกณฑ์ ให้มีความสงบขึ้นมาได้ นี่มีเบสิกแล้ว มีพื้นฐานแล้ว เราจะไปฝึกหัดเทคนิคแล้ว เทคนิคว่าเราจะทำอย่างไร จะใช้ปัญญาอย่างไร เราจะต่อสู้อย่างไร

เบสิกนักกีฬาทุกประเภทเลย ต้องออกกำลังกายให้ร่างกายแข็งแรง แล้วเอ็งเล่นอะไรล่ะ เอ็งจะเล่นกอล์ฟ เล่นฟุตบอล เล่นรักบี้ เล่นบาส เล่นอะไร เอ็งก็ไปเล่นตามกีฬาของเอ็งสิ แต่เอ็งต้องมีเบสิก มีความแข็งแรงของร่างกาย พุทโธมีตรงนี้ ฉะนั้นเวลาคนอื่นเขาไม่ได้สอนแบบนี้

เขาบอกว่าของเขา เขาทำอย่างนี้แล้วก็พามีชนิดเดียว แล้วทำอย่างนี้ตลอดไปแล้วจบ...มันไม่มีอยู่จริง ถ้ามีอยู่จริง พุทโธๆ แค่มาทำพื้นฐาน แค่นี้ทุกคนให้นักกีฬาทุกประเภทร่างกายแข็งแรง มีความฟิต แล้วจะเล่นอะไร จะเล่นอะไร หมายความว่า เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เราจะทำอะไรต่อเนื่องไป

ฉะนั้น บอกทำไมต้องพุทโธๆ

ก็เอ็งยังคลานกันมาเลย ก็เอ็งยังยืนกันไม่ได้เลย คนยืนไม่ได้เลย เอ็งจะไปทำอะไรกัน จิตใจเอ็งยังโดนกิเลสข่มขู่อยู่ เอ็งยังวิตกกังวลกับชีวิตตลอด จิตใจของเอ็ง เอ็งยังหมกมุ่นอยู่กับกิเลสอยู่ตลอดเลย แล้วเอ็งบอกเอ็งจะปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เอ็งจะปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เอ็งจะนอนปฏิบัติใช่ไหม เอ็งจะคลานปฏิบัติกันไป หรือ ในเมื่อจิตใจเอ็งยังไม่แข็งแรงพอที่เอ็งจะลุกยืนได้ เอ็งจะเดินเองได้

นักกีฬาเขาต้องลุกยืนได้ เดินได้ วิ่งได้ มีกำลังได้ เขาถึงไปเล่นกีฬานิตต่าง ๆ ได้ พุทฺโธฯ เพื่อให้จิตมีกำลังเท่านั้นนะ เพื่อให้ความสงบ ตรงนี้เป็นพื้นฐาน

แต่เวลาคนอื่นเขาบอกว่า เป็นแนวทางเดียวกัน เราต่อต้าน เวลาพุทฺโธ โคร มากี่พุทฺโธฯ

พุทฺโธมันเบสิก มันทำให้จิตสงบ มันทำให้คนมีความพิต แล้วปฏิบัติต้องว่า กัน กรรมฐานเขาสอนกันตรงนี้ ให้พิจารณากาย พิจารณากายเหมือนกันยังแตกต่างกันเลย ดูลี กีฬาแต่ละชนิด ตำแหน่งการเล่นของเขาก็ยืนคนละตำแหน่งอยู่แล้ว กีฬา ทุกชนิด ตัวเล่นของเขามีตั้งที่ตำแหน่ง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาภาวนาไปเห็นกายเหมือนกัน กีฬานิตเดียวกัน เห็นกาย เหมือนกัน แต่เอ็งยืนอยู่ตำแหน่งไหน เอ็งพิจารณาอย่างไร เห็นกายอย่างไร พิจารณา อย่างไม่ ถ้าพิจารณาแล้วมันถึงเป็นการต่อสู้

นักรบ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนให้ เป็นนักรบ นักปฏิบัติให้เป็นนักรบ ไม่ใช่ นักหลบ อยากจะปฏิบัติ อยากจะเป็นนักหลบอีก อยากจะเป็นโค้ช อยู่ข้างสนามแล้ว เชียร์ไง แล้วจะชนะเขาอย่างเดียวนะ แล้วนักกีฬาเล่นไม่ถูกใจ ไม่พอใจอีกนะ แต่นักรบ ลงไปเล่นเลย ลงไปสู้กับเขาเลย มันต้องเป็นความจริงแบบนั้น

นี่พูดถึงการหนีทุกข์ แล้วมาจับที่ความดับ มันจะเป็นอุปาทานใหม่

จับที่ความดับ จับที่ความดับมันไม่มีปัญญา จับที่ความดับ เกิดดับมันไม่มี ปัญญา มันเป็นความมกตไว้เฉยๆ แล้วมกตไว้ทำไมมันสบายละ อ้าว! ก็มันสบายสิ เพราะ มันขี้เกียจ ไม่ต้องทำอะไร มันปฏิเสธหมดมันก็สบายนะสิ จิตมันอย่างนั้นนะ นี่มัน หลอกด้วย พอสบายแล้วจะได้ไม่ต้องปฏิบัติไง ถ้าสบายแล้วจะไม่ต้องเข้าไปหากิเลส ไง ถ้าสบายแล้วไม่ต้องไปใช้หนี้ไง เจ้าหนี้มันรอรับอยู่นั้นมันยังไม่ได้รับหนี้ไง แล้วก็ บอกกูใช้แล้ว แล้วบอกสบายๆ

ชั๊กดาบเขาแล้วว่าสบาย เขาใช้หนี้ เขาไม่ได้ชั๊กดาบ ถ้ามันชั๊กดาบมันก็จบ มัน ไปไม่ได้หรอก นี่ถ้าไม่ทำมันก็เป็นอย่างนี้ ถ้ารู้จากการกระทำนะ รู้จากทำ ถ้ารู้จากทำ มันจะรู้แจ้ง

ฉะนั้น ถ้ารู้ของเรา เขาจะไม่พูดอย่างนี้ ถ้าเราจะดับทุกข์ เราจะหนีจากทุกข์ คำว่า “หนีจากทุกข์” มันหนีโดยไม่มีเหตุมีผล ความหนีจากทุกข์ หนีคือปฏิเสธ แล้วไปจับที่ความดับ ไปจับที่อดีตใจ จับที่ความดับ

ถ้าเกิดเป็นความดับเป็นอุปาทานใหม่

มันยิ่งกว่าอุปาทานอีก มันเป็นมัจฉาทิฎฐิ์ไปแล้ว แต่นี้เพียงแต่ว่าถ้ามัจฉาทิฎฐิ์ไปแล้ว เวลาคนปฏิบัติใหม่ คนที่ปฏิบัติใหม่ยังปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติอย่างไร ถ้านักกีฬาฝึกหัด เวลาเขาเล่นอย่างไร เขาบอกว่าให้เต็มที่เลย ถ้าคนมีพรสวรรค์ ให้เขาเล่นเต็มที่เลย แล้วโค้ชเขาจะคอยดูว่าเด็กคนนี้มัจฉาทิฎฐิ์ใหม่

นักปฏิบัติใหม่เวลาหัดพิจารณา เต็มที่เลย อะไรก็ได้ เอาเต็มที่เลย แล้วเวลามาส่งเขาจะคอยจับว่า เอ๊ะ! มันมีเขavn้อย่างไร มันมีปัญหาอย่างไร ครูบาอาจารย์เขาจะสอนอย่างนี้ มันควรเล่นตำแหน่งใด มันควรจะทำอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพูดถึงฝึกหัดใหม่ เพราะเวลาเราตอบถึงปัญหา คนที่ภาวนาไม่เป็นเลย เราก็อพูด อะไรก็ได้ อะไรก็ได้ ทำให้พอมีแนวทาง

แต่ถ้าพอพูดถึงว่า เราจะดับทุกข์ เราจะหนีจากทุกข์

ไปอย่างนี้พอมีแนวทางแล้วเรากลับมา กลับมาเป็นนักหลบ กลับมาเป็นนักกีฬาที่ไม่มีความฟิต นักกีฬาที่ไปในสนามกีฬาแล้วไปนั่งขวางกลางสนามกีฬา นั่นไม่ใช่กีฬา

นักกีฬาเวลาเขาแข่งขันกันแล้ว ทุกวินาทีในเวลาการแข่งขันมีค่าทั้งนั้นนะ ถ้ายังไม่หมดเวลาการแข่งขัน เรายังมีโอกาสที่จะชนะ ฉะนั้น เวลานั้นครบเขารบกันอย่างนั้น

ถ้านักหลบ การหนีจากทุกข์ นี่หลบแล้ว แล้วหลบแล้วยังไปจับที่ความดับอีก โอ้โฮ! จับไปที่ความดับ มันเหมือนสัญญา เรารู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานมา ๒,๕๖๐ กว่าปีใช้ไหม เราก็จะนึกถึงนิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แล้วมัน ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว เราไม่ใช้ปัญญาของเราเลย มันจะเป็นปัจจุบันได้อย่างไร มันจะชำระล้างกิเลสเราได้อย่างไร อันนี้กรณีหนึ่ง

อีกกรณีหนึ่ง “การจดจำอย่างหนึ่ง การละสิ่งที่จดจำอย่างหนึ่ง ทำอย่างไรถึงจะหยุดความสงบได้ ทำอย่างไรจะถึงที่สุดแห่งความสงบได้”

“การจดจำอย่างหนึ่ง” นี้คือปริยัติ คือการศึกษา “การละสิ่งที่จดจำอย่างหนึ่ง”

หลวงปู่มีนะ เวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์ถึงวิธีการ แต่ถึงเวลามันจะสรุป เวลามันจะมีผล ท่านบอกตรงนี้สำคัญ ท่านจะข้าม

หลวงตาเวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์ถึงอสุภะ เวลาถึงที่สำคัญๆ ท่านจะบอกว่ตรงนี้มันสำคัญ ท่านจะเว้นไว้ ข้ามไปเลย เพราะกลัวคนที่ฟังจะจำเป็นสัญญา

ถ้าเป็นสัญญาณะ อย่างเช่นเราไปติวข้อสอบ เรารู้ถึงข้อสอบ เราเก่งข้อสอบ เวลาเราไปสอบ เรารู้ข้อสอบ แต่ถ้าข้อสอบเขาตั้งข้อสอบใหม่ล่ะ นี่ไง เพราะเราไปรู้แล้วเรายังทำยาก

นี่ก็เหมือนกัน “การจดจำอย่างหนึ่ง” การจดจำนี่เป็นปริยัติ การจดจำนี่ปริยัติ ปริยัติเขาจดจำ จดจำมาเป็นแนวทาง แต่เวลาจะปฏิบัติ ท่านวางไว้ก่อน เห็นใหม่ วางไว้ก่อนแล้วปฏิบัติตามความเป็นจริง

กรณีนี้ที่เวลาหลวงตาท่านเป็นมหาแล้วท่านจะปฏิบัติ ท่านยังสงสัยว่านิพพานมันจะมีจริงหรือเปล่า ทั้งๆ ที่เรียนจบมหา

ทีนี้เวลาไปหาหลวงปู่มีนะ หลวงปู่มีนะบอก “มหา มหาเรียนมาถึงเป็นมหา เรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สุดยอดมาก ฉะนั้น ธรรมอันนี้ให้ใส่ในลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ก่อน แล้วมหาปฏิบัติไปนะ ปฏิบัติไป ถ้ามันถึงความเป็นจริงแล้วปริยัติกับปฏิบัติมันจะมาเป็นเนื้อเดียวกันเลย เป็นอันเดียวกันเลย”

แต่ถ้าเวลาปฏิบัติไป “ความจดจำอย่างหนึ่ง” เอาความจดจำเป็นตัวตั้ง เพราะเราจดจำมาเป็นแนวทาง แล้วเราก็จำแนวทางนั้นมาใช้ใหม่ จำแนวทางมา เวลาปฏิบัติไปนะ “มันจะเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นอย่างนี้ จิตมันเป็นอย่างนี้ มันน่าจะเป็นอย่างนั้น มันน่าจะเป็นอย่างนี้” มันทำให้เราเน้นซ้ำ หลวงปู่มีนะท่านใช้คำว่า “มันจะเตะมันจะถีบกัน” คือมันจะขัดมันจะแย้งกัน

ทั้งๆ ที่เวลาเราจดจำมา เราจดจำมา ศึกษาเพื่อเอาไปประกาศ เรียนให้จบๆ เวลาจบแล้ววางไว้ วิชาการของเราวางไว้ เรามีความรู้ของเราแล้ว แต่ปฏิบัติ เราปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมา อย่าไปวิตกกังวล อย่าให้ค่า อย่าไปให้ค่า อย่าไปหมาย อย่าไปเดา อย่าไปสร้างเป้าหมาย สิ่งนี้มันเป็นการเตะการถีบ คือการขัดการแย้งกับความ เป็นจริง

ความขัดความแย้งเพราะกิเลสเรามีในใจของเราใช่ไหม กิเลสมันก็คาดมันก็หมาย มันก็ต้องการไปทั้งนั้นนะ แล้วความจริงเป็นอีกอย่างหนึ่ง มันจะคาดมันจะหมาย มันจะขัดมันจะแย้ง มันจะทำให้เราหัวปั่นเลย มันปฏิบัติยากขึ้น

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วท่านสงสารนะ ท่านบอกว่า ที่เราศึกษา มาแล้วให้ใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ อย่าให้มันออกมา

อย่าให้ออกคืออย่าไปนึกถึงมัน วางมันไว้เลย แล้วเราปฏิบัติของเราไป พุทโธ ของเราไป ใช้ปัญญาของเราไป ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม

“สิ่งที่จดจำอย่างหนึ่ง สิ่งทีละการจดจำอย่างหนึ่ง” แล้วทำอย่างไร

เวลามันปฏิบัติไปเป็นความจริงขึ้นมามันจะเป็นความจริง การจดจำนี้เป็น สัญญาทั้งนั้นนะ แล้วการจดจำ การจดจำเป็นสัญญา สัญญา สัญญาความจำได้หมาย รู้ การศึกษาทางโลกเขาต้องใช้สัญญา ใช้การจำ ใช้การวิจัย ใช้การวิเคราะห์ขึ้นมา เพื่อเป็นทางวิชาการของเขา แล้ววิชาการแล้วเขาต้องไปลองเป็นภาคปฏิบัติ เวลา ปฏิบัติมันจะได้จริงหรือไม่ได้จริงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

แต่ของเรา เราจดจำ จดจำธรรมของพระพุทธเจ้ามามันสำเร็จรูปมาแล้ว เพราะ พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์มาแล้ว พระพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ของจริงอยู่แล้ว แต่ใจของเราจำด้วยกิเลสของเรา กิเลสของเรามันก็ให้ค่าไง ถ้ามันพอใจ มันเห็นด้วย มันก็ว่าดี ถ้ามันไม่เห็นด้วยมันก็บอกว่าสิ่งนี้พระไตรปิฎกเขาแต่งเติมกันมา มัน ขัดแย้งไปหมด แล้วเวลาปฏิบัติเข้าไป จิตมันยิ่งหลอกเข้าไปใหญ่

จิตมันหลอกเพราะอะไร เพราะมันมีกิเลส มันมีพญามาร มันพยายาม บิดเบือน เห็นไหม เวลาเราปฏิบัติจะเข้าด้ายเข้าเข็ม มันชักนำไปเลย เว้งว้างไปหมด

เลย มันถล่ำไปข้างหน้านั้นเลย แล้วความจริงตรงนั้นมันจะเป็นประโยชน์ มันก็ถล่ำไปก่อน แล้วถล่ำไปแล้วก็เตลิดเปิดเปิงไปเลย เสื่อมหมดเลย พอจะเอาจริงก็ต้องกลับมาฟื้นฟูใหม่ การปฏิบัติมันจะลุ่มลุกคลุกกลานอย่างนี้ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ปฏิบัติแล้วรู้ง่าย ปฏิบัติแล้วรู้ยาก ในแนวทางปฏิบัติมันจะมีมหาศาลเลย

ที่นี้ “การจดจำอย่างหนึ่งและการละสิ่งจดจำอย่างหนึ่ง”

การละใจ “การละสิ่งจดจำอย่างหนึ่ง แล้วทำอย่างไรมันถึงที่สุดแห่งความสงบ”

ศึกษามาแล้วเป็นปริยัติ พอเป็นปริยัติก็วางไว้เลย วางไว้ๆ อย่าเอาภาคปริยัติมาเป็นตัวตั้ง ถ้าเป็นตัวตั้งนะ ก็เหมือนเรานี่ เรานะ เรานี่ซู้ทุกข์ เราเป็นพระบ้านนอก เป็นพระอยู่ชายป่าชายเขา โอ้อโฮ! ไปเห็นเขานั่งรถเบนซ์นะ ไปเห็นเขามีเฟอร์นิเจอร์กันมหัศจรรย์ อยากได้กับเขา นี่ไง เพราะเราไปเห็นของเขา ไปเห็นของเขา เราอยากได้อย่างเขา แล้วเราซู้ทุกข์ซี้ยากอย่างนี้ เราจะมีเบนซ์ไปกับเขาได้ไหม เราจะมีเฟอร์นิเจอร์อย่างดีงามไปกับเขา เราทุกข์ตายเลย

นี่ก็เหมือนกัน “การจดจำอย่างหนึ่ง” การจดจำมันก็จำธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วเราก็คาดก็หมายนะ

โดยธรรมชาติคนที่เขาร่ำรวยเขามีเงินมีทองเขาก็ซี้รถเบนซ์ เขาก็ซี้รถแบบว่า รถโรลส์รอยซ์ รถคันละ ๔๐-๕๐ ล้านบาท ไอนั้นเขามีสตางค์ มีเงิน เขาก็ทำได้ ไอ้อ่างเรานะ ไตโยต่ำเก่าๆ สักคันหนึ่ง กูยังซื้อไม่ได้เลย แล้วกูจะไปมีอะไรกับเขา

นี่ก็เหมือนกัน “การจดจำอย่างหนึ่ง” จดจำมาจดจำถึงนิพพานนะ จดจำถึงที่สุดของพระพุทธเจ้ามา แล้วเราจะทำได้หรือวะ ท้อใจนะ โอ้อโฮ! คันหนึ่ง ๔๐-๕๐ ล้าน แล้วจะเก็บสตางค์เมื่อไหร่จะได้ เงินเดือนยังไม่ชนเดือนเลย แล้วกูจะมีเงินอะไรไปซื้อขนาดนั้นนะ

“การจดจำอย่างหนึ่ง” ทุกข์ใหม่ แล้วละการจดจำละ

เราจะมั่งมีศรีสุขจะทุกข์จนเข็ญใจ เรามีสองเท้า ไปไหนก็เดินเอา รถเมล์ก็มี รถไฟฟ้าก็มี ตัวก็ซื้อเอา อ้าว! เราก็มีสองเท้านี้ กูก็ไปประสา구니 มันไม่ต้องไปเทียบเคียงกับใคร เขามีก็สาธุ เอ็งสร้างบุญกุศลมากก็เรื่องของเอ็งเถอะ ของเราก็มีสอง

ทำนี่แหละวะ ไปไหนกูก็เดินของกูไปนี่ เออ! ถ้ามีรถเมล์ กูก็ไปรถเมล์กูนี่ เออ! ถ้าไม่มี กูก็ไปเกวียนกูก็ได้ อ้าว! ทำไปๆ นะ เราอาจจะดีกว่าเขาก็ได้ถ้าจิตใจเราดี

เห็นไหม “การจดจำอย่างหนึ่ง” จดจำมานี้มันเป็นสัญญาณะ แล้วเป็นความทุกข์ความยากเลยละ

แล้ว “ละสิ่งที่จดจำอย่างหนึ่ง” ละสิ่งที่จดจำก็ตัดหาความทะยานอยากของเรา นี่ไง แล้วตัดหาความทะยานอยากทำอย่างไรละ

โดยพื้นฐานนะ โดยการปฏิบัติ โดยกรรมฐานเรารู้จากการทำ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามา ต้องทำใจให้สงบระงับเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบระงับแล้วนะ ไปเห็นสติปัญญา ๔ นั้นคือเห็นการเห็นงานของเรา แล้วถ้าการทำงานของเราสำเร็จ นั้นนะคือละทุกข์ นั้นละละสังโยชน์ นั้นนะละคือเครื่องร้อยรัดจิตกับกิเลสที่มันรัดไว้

กิเลสมันไม่ใช่จิต มันอยู่กับจิต จิตนี้เป็นจิต เห็นไหม จิตเดิมแท้ที่ส่องใส หมองไปด้วยอุปกิเลส หมองไปด้วยตัดหาความทะยานอยาก นี่กิเลสมันละได้ มันเป็นนามธรรม แต่มันอาศัยจิตนี่อยู่

จะนั้น จิตนี้ ถ้าจิตเราสงบแล้วเราพิจารณาของเราแล้ว เราจะละมันออกไป ละมัน ละชั่วครว ทังคปหาน ถ้ามันสมุจเฉทปหาน มันจะตัดขาด ตัดขาด ถ้ามันไม่ตัดขาด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว แล้วสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหา เอตทัคคะเป็นพระอรหันต์หมดเลย หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านเป็นพระอรหันต์หมดเลย

นี่ไง “ทำอย่างไรถึงจะถึงที่สุดแห่งความสงบ”

ทำอย่างไร ก็ทำอย่างครูบาอาจารย์สอน ถ้าโยมมีวาสนานะ ประวัติหลวงปู่ม่นมี ประวัติหลวงปู่ม่น ประวัติหลวงปู่เสาร์ท่านทำของท่านอย่างไร เอาตามนั้นนะ เราปฏิบัติของเราให้ได้

รู้จากการกระทำไง สิ่งนั้นถ้าเป็นประวัติหลวงปู่ม่น ประวัติหลวงปู่เสาร์ นั่นก็เป็นสมบัติส่วนตัวของท่าน แต่ท่านทำแล้ว ครูบาอาจารย์ท่านได้การเล่าได้การบอกกล่าวมาจากหลวงปู่ม่น แล้วท่านเขียนประวัติของท่านไว้ การสมบุดสมบันของท่าน ท่านทำของท่านขนาดไหน นั่นนะรถโรลส์รอยซ์ นั่นนะเฮลิคอปเตอร์ นี่เป็นของท่าน เพราะท่านมีอำนาจวาสนาไง

แล้วเราไปจดไปจำมา นี่มันเป็นความจำๆ เราจะเอาขนาดนั้นใหม่ แต่เราเอาแนวทาง แล้วเราจะปฏิบัติของเรา ถ้าเป็นความจริงของเราะ เรามีเกวียนสักเล่มหนึ่ง ก็ยังดีแล้ว ไม่ต้องเดินด้วยสองเท้า อย่างน้อยก็นั่งเกวียนไปให้ไคมันลากไป ถ้าไคมันลากไปมันก็พอเป็นไปได้นะ

นี่พูดถึงว่า “สอบถามแนวทางปฏิบัติ”

เราจะตอบรู้จากการกระทำ รู้จากกรรมของเราะ

อีกข้อหนึ่ง ให้มันหมดไปเลย

ถาม : เรื่อง “ขณะฟังธรรมทำไมถึงร้องไห้ออกมา”

กราบนมัสการพระคุณเจ้าเจ้าค่ะ สงสัยว่าเวลาฟังธรรมะ เรื่องเล่าต่างๆ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ หรือจะเป็นเรื่องเล่าขององค์สาวกทั้งหลาย หรือแม้กระทั่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับธรรมะของพระสงฆ์ผู้เจริญทั้งหลาย ตัวของดิฉันมีอาการร้องไห้จากการฟังธรรมะนั้น ถึงแม้เรื่องเล่าจะไม่ได้เศร้าเลย เป็นเพราะอะไรเจ้าคะ นมัสการพระคุณเจ้าอีกครั้งเจ้าค่ะ

ตอบ : อันนี้มันเป็นจริต มันเป็นที่ว่าจิตของเราได้สร้างสมบุญญานิกการมาอย่างใด นี่พูดถึงของโยมนะ ของโยมถ้าได้ฟังเรื่องของพระคุณเจ้า ฟังเรื่องขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่เรื่องของธรรมะก่อนที่จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังที่ไร้น้ำตาไหลทุกทีเลย มันซาบซึ้ง

เขาเรียกว่าธรรมสังเวช มันเกิดธรรมะ มันเกิดความสังเวช มันเกิดความสำรอก มันเกิดความอาลัยอาวรณ์ นี่ธรรมสังเวช มันเกิดความสังเวช ธรรมสังเวชไง แล้วธรรมสังเวช เวลาเราพิจารณา พิจารณา เราปฏิบัติกันนี่ เราเกิดความสังเวชในความทุกข์ความยาก เราจะปล่อย เราจะละมัน

นี่ก็เหมือนกัน เราฟังเรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราฟังเรื่องของครูบาอาจารย์แล้วมันเกิดความสังเวช มันเกิดน้ำตาไหล มันก็เป็นคติธรรมอันหนึ่ง

แต่นี้เรายกตัวอย่าง ตัวอย่างนะ มันมีเยอะมากเลยที่มาหาเราบอกว่า เวลาเข้าไปใกล้พระพุทธรูป เข้าใกล้พระสงฆ์ มันจะเกิดแรงต้าน มันจะเกิดการดิ้นรนหนีทา มันจะเกิดในใจเกิดจวบจ้วง อย่างนี้เยอะเลย แล้วนี่มันมาจากไหนล่ะ

มี มีเยอะมาก มีพระมาหาเราเยอะมากเลยบอกว่า เวลาคิดถึงครูบาอาจารย์ขึ้นมาแล้วมันจะเกิดการต่อต้าน มันจะเกิดการดิ้นรนหนีทา ทั้งๆ ที่ผมก็เคารพนะ ในชาติปัจจุบันนี้เราเคารพเพราะเราอยากประพฤติปฏิบัติ เราอยากฟังครูบาอาจารย์ แต่เวลามันคิดขึ้นมาในใจของตัวเอง มันสับสนประมาท มันต่อต้าน มาหาเราว่า หลวงพ่อแก้อย่างไร

นี่เรายกตัวอย่างให้เห็นว่า จริตนิสัยของคน การสะสมของเวรของกรรมมันมีสะสมของมันมา ถ้าเราได้สร้างคุณงามความดีมา สิ่งที่เราได้ยินได้ฟังขึ้นมาแล้วมันเกิดสังเวช เกิดธรรมสังเวช มันร้องไห้ออกมา มันน้ำตาไหล

น้ำตาไหลก็ส่วนน้ำตาไหล สิ่งนี้มันไม่น่าอาย ไม่น่ารังเกียจ ถ้ามันสังเวช เราก็สังเวช สังเวชแล้วเรารู้ไว้ เขาเรียกว่าอารมณ์ความรู้สึก มันเป็นอารมณ์ความรู้สึก เวลาอารมณ์ทุกข์อารมณ์ยาก อันนี้อารมณ์สังเวช อารมณ์สะท้อนใจ ถ้าอารมณ์สะท้อนใจ น้ำตาไหลก็ไหลไป เราก็จบ

จิตใจของเรา มันก็เหมือนสะท้อนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สะท้อนถึงพุทธะ สะท้อนถึงหัวใจใจ หัวใจคือพุทธะ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ มันไม่เป็นโทษหรอก

คนที่เขาเป็นโทษนะ เวลาเขาเข้าไปใกล้พระ เขาเข้าไปใกล้พระพุทธรูป มันเกิดแรงต้าน เกิดการดิ้นรนหนีทา แล้วทำให้เศร้า มีคนมาหาคะ เศร้า คอดกเลย บอกก็ไม่เคยคิดอย่างนั้นเหมือนกัน จิตใจเขาไม่ยอกคิดอย่างนั้น จิตใจเขาไม่ยอกให้เป็นอย่างนั้น ทำไมมันเป็นล่ะ แล้วอยากแก้ไข อยากจะแก้ไข อยากไม่ให้เป็น

เราก็บอกว่า ถ้าอยากแก้ไข มันเป็นแต่สิ่งที่เราสร้างมาแต่อดีต รากเหง้า พันธุกรรมของมันมาอย่างนี้ พอมาอย่างนี้ปั๊บ ผลสะท้อนมา แต่ตอนปัจจุบันนี้เรามีสติมีปัญญา เราก็ขอขมาลาโทษไป **รัตนตุดเย ปมาเทน ทวารตุดเยน กตัญ** ขอขมาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สิ่งที่ได้กระทำมาที่มันมีการผิดพลาดมา ขออภัยต่อกัน บัดนี้ข้าพเจ้ามีความสำนึก มีความเห็นโทษแล้ว ข้าพเจ้าจะขออภัย

ขออภัยขอโทษไปเรื่อยๆ คนเรามีการบาดหมางกัน เราขอโทษไปเรื่อยๆ ถ้าคนที่มันเป็นคู่บาดหมางมันไม่ยกโทษให้เราก็ไม่เป็นไร เราสำนึก เราขอโทษ เขาไม่ยกโทษให้ก็ไม่เป็นไร ขอโทษๆ ขอโทษมันทุกวันนะ นี่ไง ขออภัยๆ ให้จิตใจเรามั่นคงมาเอง นี่พูดถึงคนที่เขามีแรงต้านอีกอย่างหนึ่งตรงข้ามกับโยมนะ

แต่ถ้าโยม ถ้าถึงว่าเวลาร้องให้ ร้องให้คือความซาบซึ้ง เหมือนกับเรา ญาติผู้ใหญ่หรือว่าญาติผู้ใหญ่ของเรามีความทุกข์ความยาก เราก็มีความสะท้อนใจ เราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาฟังธรรมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมา มันสะท้อนหัวใจ มันเกิดธรรมสังเวช อันนี้เป็นแง่บวก เราจะบอกว่าไม่ต้องแก้

“เวลาฟังธรรมแล้วมันเกิดการร้องให้”

เกิดการร้องให้ก็ผลของการซาบซึ้ง เราก็รับไว้ เอาน้ำตาเช็ดแล้วก็หยุดรีนเริง ใครจะดิ้นรนหนีทาเรื่องของเขา แต่ถ้าคนไม่เข้าใจเขาจะหาว่าเป็นมารยา มีน้ำตาไหล โอ้ย! มารยาสาไทย

นั่นเขาคิด โลกธรรม ๘ สิ่งที่เขาจะติฉินนินทานั้นมีได้ร้อยแปด เราไม่สามารถไปหักห้ามความรู้สึกนึกคิดของคน แต่ถ้าจิตใจของเราเป็นธรรม เรารู้ว่าเราเป็นธรรม เราเป็นประโยชน์ เรายุติของเราไว้เพื่อประโยชน์กับเราแหละ ตอบเท่านี้
เอวัง